

नेपाल सरकार  
प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय  
राजस्व अनुसन्धान विभाग  
हरिहरभवन, ललितपुर

दोस्रो त्रैमासिक तथा अर्धवार्षिक प्रगति विवरण-२०८१/०८२

**पृष्ठभूमि**

संगठनात्मक रूपमा विभाग स्थापना हुनुपूर्व राजस्व चुहावट नियन्त्रण गर्ने उद्देश्यले वि.सं. २०३४ सालमा अर्थ मन्त्रालय भित्रै राजस्व अनुसन्धान महाशाखाको स्थापना भएको थियो । पछि राजस्व चुहावट नियन्त्रण गर्न एक विशिष्टीकृत निकायको रूपमा अर्थ मन्त्रालय अन्तर्गत राजस्व अनुसन्धान विभागको स्थापना वि.सं. २०५० सालमा भएको हो । प्रारम्भमा कर राजस्व चुहावट सम्बन्धी अनुसन्धान तहकिकात र अभियोजन गर्ने क्षेत्राधिकार पाएको विभागले आ.व. २०६५/६६ देखि गैर कर राजस्व चुहावट सम्बन्धी अनुसन्धान तहकिकात र अभियोजन गर्ने क्षेत्राधिकार समेत प्राप्त गरेको छ । साथै, नेपाल सरकारले विदेशी विनिमय सम्बन्धी कसूरको सम्बन्धमा जाँचबुझ र अनुसन्धान गर्नको लागि विभागका महानिर्देशक वा निजले तोकेको यसै विभाग वा अन्तर्गतका अधिकृतहरुलाई अनुसन्धान अधिकारी तोक्ने गरीएको छ । राजस्व चुहावट (अनुसन्धान तथा नियन्त्रण) ऐन, २०५२ र राजस्व चुहावट (अनुसन्धान तथा नियन्त्रण) नियमावली, २०७० तथा विदेशी विनिमय (नियमित गर्ने) ऐन, २०१९ र विदेशी विनिमय (नियमित गर्ने) नियमहरु, २०२० वमोजिम राजस्व चुहावट तथा विदेशी विनिमय अपचलन सम्बन्धी कसुरमा अनुसन्धान, तहकिकात र अभियोजन गर्ने क्षेत्राधिकार यस विभागलाई तोकिएको छ ।

नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्को) मिति २०७४ फागुन १३ गतेको निर्णयानुसार प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय अन्तर्गत रहेर विभाग क्रियाशील रहँदै आएको छ । विभागको कार्यालय ललितपुरको हरिहरभवनमा रहेको छ भने यस विभागअन्तर्गत चारवटा अनुसन्धान कार्यालयहरु (इटहरी, पथलैया, वुटवल र कोहलपुर) रहेका छन् ।

विभाग र मातहतका कार्यालयहरुको यस आ.व.को दोस्रो त्रैमासिक अवधिको बजेट र खर्चको अवस्था देहाय वमोजिम रहेको छ ।

वजेट	राजस्व अ. विभाग	रा.अ.का. इटहरी	रा.अ.का. पथलैया	रा.अ.का. वुटवल	रा.अ.का. कोहलपुर	कुल वजेट
चालु वजेट(रु)	८२७४८०००	१९६८८०००	२१२८५००	२३४२६००	२११७०००	१६८३१७००
चालु खर्च (रु)	३४२१७९९८	१०५६३९५०	११४५५१८ २	९२०४४११	७९२१३३५	७३३६२८७६
प्रगति प्रतिशत	४१.३५	५३.६६	५३.८२	३९.२९	३७.४१	४३.५९
पुजीगत वजेट (रु)	१९५००००	४५००००	१०००००	६०००००	६०००००	४६०००००

*[Handwritten Signature]*

*[Handwritten Signature]* १



*[Handwritten Signature]*

पुजीगत खर्च (रु)	८८९२७४	१४०४५१	३९५४९०	११२९१७	४९२००	१५७९३३२
प्रगति प्रतिशत	४५.६०	३१.२१	३९.५५	१८.८२	६.८६	३४.३३

१. दोस्रो त्रैमासिक अवधिको प्रमुख उपलब्धी/नतिजाको सारसंक्षेपमा:

राजस्व चुहावटतर्फ (मुद्दा दायर)			
सि.नं.	विवरण	माइलस्टोन अनुसारको लक्ष्य	प्रगति
१	उजुरी फछ्यौट प्रतिशत	७५	४०.२६*
२	मुद्दा दायर संख्या		१५
३	विगो रकम रु.		२५५०४९४५२.२
४	सजाय मागदावी रकम रु.		२५५०४९४५२.२
५	प्रतिवादी संख्या		२५
राजस्व चुहावटतर्फ (दफा १३क बमोजिमको कारववाहीबाट)			
१	सूचना दर्ता संख्या		३६३
२	माग भएको धरौटी रकम रु.		२३७३६०६९७
विदेशी विनिमय अपचलनतर्फ			
१	उजुरी फछ्यौट प्रतिशत	७५	८.२५
२	मुद्दा दायर संख्या		२३
३	विगो रकम रु.		२६०१३७७८
४	सजाय मागदावी रकम		७८०४९३३५
५	प्रतिवादी संख्या		४२
VCTS अपचलनमा जरिवाना गरिएकोतर्फ			
१	फर्म/कम्पनी संख्या	२२५	५७८
२	जरिवाना रकम रु.		२००१५०००
गस्ती परिचालनतर्फ			
१	संख्या	५००	७६२
कन्साइन्मेन्ट तर्फ			
१	VCTS कन्साइन्मेन्ट प्रयोगकर्ताको संख्या (लाखमा)	२.५९	२.७६
२	VCTS कन्साइन्मेन्टको संख्या (लाखमा)	२५	२७.२२

\* गत आ.व.को अल्या ६१५ र दोस्रो त्रैमासिक अवधिको ३९१ गरी जम्मा १००६ मध्ये ४०५ वटा उजुरी/सूचना फछ्यौट भएको।

२. यस विभागबाट अर्धवार्षिक अवधिमा सम्पादन भएका प्रमुख कार्यहरू:

(क) पहिलो त्रैमासीक अवधि:

*[Handwritten signature]*

*[Handwritten signature]*

२



*[Handwritten signature]*

१. गणेश दत्त बडु समेत ७ जना प्रतिवादी भएको राजस्व चुहावट (सुनचाँदी सम्बन्धी कारोवार) मुद्दामा रु. ३,५०,१५,५४१।३८ विगो कायम गरी राजस्व चुहावट (अनुसन्धान तथा नियन्त्रण) ऐन, २०५२ को दफा २३(१) बमोजिम सतप्रतिशत जरिवाना रु ३,५०,१५,५४१।३८ गरी जम्मा रु.७,००,३१,०८२।७६ (अक्षरेपी सात करोड एकतीस हजार वयासी रुपैया पैसा छयात्तर) मागदावीसहित मिति २०८१/०४/०९ मा उच्च अदालत, पाटनमा मुद्दा दायर गरिएको ।
२. भारतीय नागरिक सुरजित भौमिक समेत ५ जना प्रतिवादी भएको राजस्व चुहावट (सुनचाँदी सम्बन्धी कारोवार) मुद्दामा रु ८,१५,१६,८३८।- विगो कायम गरी राजस्व चुहावट (अनुसन्धान तथा नियन्त्रण) ऐन, २०५२ को दफा २३(१) बमोजिम सतप्रतिशत जरिवाना रु ८,१५,१६,८३८।- गरी जम्मा रु. १६,३०,३३,६७६।- (अक्षरेपी सोह करोड तीस लाख तेत्तीस हजार छ सय छयात्तर) मागदावीसहित मिति २०८१/०४/१३ मा उच्च अदालत, पोखरामा मुद्दा दायर गरिएको ।
३. विदेशी विनिमय अपचलनको कसुरमा प्रतिवादी विकल पौडेल उपर रु ६१,१३,२१,१५३।२० विगो कायम गरी विदेशी विनिमय (नियमित गर्ने) ऐन, २०१९ को दफा १७(१) बमोजिम विगोको तीन गुणाले हुने जरिवाना रु १,८३,३९,६३,४५९।६० गरी जम्मा रु.२,४४,५२,८४,६१२.८०(अक्षरेपी दुई अर्ब चौवालीस करोड वाउन्न लाख चौरासी हजार छ सय वाह रुपैया पैसा असी) सजाय मागदावीसहित मिति २०८१/०६/१४ मा काठमाडौं जिल्ला अदालतमा मुद्दा दायर गरिएको ।
४. विदेशी विनिमय अपचलनको कसुरमा विकल पौडेलकी एकाघरकी श्रीमती एलिना वस्नेत उपर रु. १,५२,७०,७४०।- विगो कायम गरी विदेशी विनिमय (नियमित गर्ने) ऐन, २०१९ को दफा १७(१) बमोजिम विगोको तीन गुणाले हुने जरिवाना रु. ४,५८,१२,२२०।- गरी जम्मा रु.६,१०,८२,९६०।- (अक्षरेपी छ करोड दश लाख वयासी हजार नौ सय साठी रुपैया) सजाय मागदावीसहित मिति २०८१/०६/१४ मा काठमाडौं जिल्ला अदालतमा मुद्दा दायर गरिएको ।
५. युवराज महादेव विभूतेसहित ३ जना भारतीय नागरिक र २ जना नेपाली नागरिक प्रतिवादी भएको राजस्व चुहावट (सुनचाँदी सम्बन्धी कारोवार) सम्बन्धी मुद्दामा रु २,०३,६७,११८।- विगो कायम गरी राजस्व चुहावट (अनुसन्धान तथा नियन्त्रण) ऐन, २०५२ को दफा २३(१) बमोजिम विगोको शत प्रतिशतले हुने जरिवाना रु २,०३,६७,११८।- गरी जम्मा रु.४,०७,३४,२३६।-(अक्षरेपी चार करोड सात लाख चौतीस हजार दुई सय छत्तीस रुपैया) सजाय मागदावीसहित मिति २०८१/०६/१५ मा उच्च अदालत, पाटनमा मुद्दा दायर गरिएको ।
६. इन्द्र बहादुर दर्जी समेत प्रतिवादी भएको भेप चोरी पैठारी सम्बन्धी राजस्व चुहावटको मुद्दामा रु. २,५५,४७,५५१।०५ विगो बराबरको भेप जफत गरी राजस्व चुहावट (अनुसन्धान तथा नियन्त्रण) ऐन, २०५२ को दफा २३(१) बमोजिम विगोको शत प्रतिशतले हुने जरिवाना रु. २,५५,४७,५५१।०५ गरी जम्मा रु.५,१०,९५,१०२।१ (अक्षरेपी पाँच करोड दश लाख पन्चानब्बे हजार एक सय दुई रुपैया दश पैसा) सजाय मागदावीसहित मिति २०८१/०५/३० मा उच्च अदालत, हेटौडामा मुद्दा दायर गरिएको ।

(ख) दोस्रो त्रैमासिक अवधि:

१. संदीप सर्राफ प्रतिवादी भएको सुन चोरी पैठारी सम्बन्धी राजस्व चुहावटको मुद्दामा रु.१२,६७,६८,६४५.१।- विगो बराबरको सुन जफत गरी राजस्व चुहावट (अनुसन्धान तथा नियन्त्रण) ऐन,



 ३





- २०५२ को दफा २३(१) बमोजिम विगोको शत प्रतिशतले हुने जरिवाना रु.१२,६७,६८,६४५.११- गरी जम्मा रु.३५,३७,२९०.२१- (अक्षरेपी पच्चीस करोड पैतीस लाख सैंतीस हजार दुई सय नब्बे रूपैयाँ वीस पैसा) सजाय मागदावीसहित मिति २०८१/०८/०६ मा उच्च अदालत जनकपुर अस्थायी ईजलास वीरगञ्जमा मुद्दा दायर गरिएको।
२. जन्दार आलम समेत ६ जना प्रतिवादी भएको कपडा समेतका मालवस्तु चोरी पैठारी सम्बन्धी राजस्व चुहावटको मुद्दामा रु.७५,००,१३७१- विगो बराबरको कपडा जफत गरी राजस्व चुहावट (अनुसन्धान तथा नियन्त्रण) ऐन, २०५२ को दफा २३(१) बमोजिम विगोको शत प्रतिशतले हुने जरिवाना रु. ७५,००,१३७१- गरी जम्मा रु.१,५०,००,२७४१- (अक्षरेपी एक करोड पचास लाख दुई सय चौरहत्तर रूपैयाँ) सजाय मागदावीसहित मिति २०८१/०९/०१ मा उच्च पाटन, हेटौँडा ईजलासमा मुद्दा दायर गरिएको।
३. भन्सार जाँचपासमा संलग्न चार जना कर्मचारीसहित ३४ जना प्रतिवादी भएको कपडा कुर्ता सुरवाल लगायतका मालवस्तु चोरी पैठारी सम्बन्धी राजस्व चुहावटको मुद्दामा रु.५,३६,०२,४६६१- विगो बराबरको मालवस्तु जफत गरी राजस्व चुहावट (अनुसन्धान तथा नियन्त्रण) ऐन, २०५२ को दफा २३(१) बमोजिम विगोको शत प्रतिशतले हुने जरिवाना रु. ५,३६,०२,४६६१- गरी जम्मा रु.१०,७२,०४,९३२१- (अक्षरेपी दश करोड बहत्तर लाख चार हजार नौ सय बत्तीस रूपैयाँ) सजाय मागदावीसहित मिति २०८१/०९/०३ मा उच्च अदालत जनकपुर, अस्थायी ईजलास, वीरगञ्जमा मुद्दा दायर गरिएको।
४. सुजित सराफ समेत २ जना प्रतिवादी भएको सुन चोरी पैठारी सम्बन्धी राजस्व चुहावटको मुद्दामा रु.६७,३४,३७९।४७ विगो बराबरको सुन जफत गरी राजस्व चुहावट (अनुसन्धान तथा नियन्त्रण) ऐन, २०५२ को दफा २३(१) बमोजिम विगोको शत प्रतिशतले हुने जरिवाना रु. ६७,३४,३७९।४७ गरी जम्मा रु.१,३४,६८,७५८।९४ (अक्षरेपी एक करोड चौतीस लाख अठसठ्ठी हजार सात सय अन्ठाउन्न रूपैयाँ) सजाय मागदावीसहित मिति २०८१/०९/१२ मा उच्च अदालत पाटन, हेटौँडा ईजलासमा मुद्दा दायर गरिएको।
५. अभिषेक अजिनाथ कुटे समेत ७ जना प्रतिवादी भएको सुन चोरी पैठारी सम्बन्धी राजस्व चुहावटको मुद्दामा रु. १२,१२,९३,७२८।६५ विगो बराबरको सुन जफत गरी राजस्व चुहावट (अनुसन्धान तथा नियन्त्रण) ऐन, २०५२ को दफा २३(१) बमोजिम विगोको शत प्रतिशतले हुने जरिवाना रु. १२,१२,९३,७२८।६५ गरी जम्मा रु.२४,२५,८७,४५७।३० (अक्षरेपी चौबीस करोड पच्चीस लाख सतासी हजार चार सय सत्ताउन्न रूपैया तीस पैसा) सजाय मागदावीसहित मिति २०८१/०९/१८ मा उच्च अदालत पाटन, हेटौँडा ईजलासमा मुद्दा दायर गरिएको।
६. दान बहादुर गुरूड समेत ५ जना प्रतिवादी भएको सम्बन्धी राजस्व चुहावटको मुद्दामा रु. ५८,१६,१८१।९२ विगो बराबरको मालवस्तु जफत गरी राजस्व चुहावट (अनुसन्धान तथा नियन्त्रण) ऐन, २०५२ को दफा २३(१) बमोजिम विगोको शत प्रतिशतले हुने जरिवाना रु. ५८,१६,१८१।९२ गरी जम्मा रु.१,१६,३२,३६३।८४ (अक्षरेपी एक करोड सोह लाख बत्तीस हजार तीन सय त्रिसठ्ठी रूपैया चौरासी पैसा) सजाय मागदावीसहित मिति २०८१/०९/२६ मा उच्च अदालत पाटनमा मुद्दा दायर गरिएको।
७. रानीसती इन्टरप्राइजेज समेत प्रतिवादी भएको भारतीय कपडाको कारोबार गर्दा चोरी पैठारी गरी बिल बिजक समेत जारी नगरी विक्री गरेको राजस्व चुहावटको मुद्दामा राजस्व चुहावट (अनुसन्धान तथा नियन्त्रण) ऐन, २०५२ को दफा २(छ)१) बमोजिम रु.७५,४७,६३५।- बराबरको विगो र सोही ऐनको दफा २३(१)

*[Handwritten signature]*

*[Handwritten signature]*



*[Handwritten signature]*

वमोजिमको विगोको शतप्रतिशत जरिवाना तथा कैद सजायको मागदावीसहित उच्च अदालत विराटनगरमा मिति २०८१/१०/०३ मा अभियोग पत्र दायर गरिएको।

८. रामकृष्ण वाइवासमेत पाँच जना प्रतिवादी भएको सुन चोरी पैठारी सम्बन्धी राजस्व चुहावटको मुद्दामा रु.३,८०,९१,०००।- विगो बराबरको सुन जफत गरी राजस्व चुहावट (अनुसन्धान तथा नियन्त्रण) ऐन, २०५२ को दफा २३(१) वमोजिम निज पाँच जना प्रतिवादीलाई जरिवाना जनही रु. ३,८०,९१,०००।- का दरले हुन आउने जम्मा १९,०४,५५,०००।- (अक्षरेपी उन्नाईस करोड चार लाख पचपन्न हजार रूपैयाँ) सजाय मागदावीसहित मिति २०८१/०८/०६ मा उच्च अदालत पाटनमा मुद्दा दायर गरिएको।

९. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को अर्धवार्षिक अवधि (पुस मसान्तसम्म) मा चोरी पैठारी भई आएका, भन्सारवाट जाँचपास भई आएका तथा विभिन्न ट्रान्सपोर्ट कम्पनीहरुवाट ढुवानी भई आएका ढुवानी साधनहरु समेतको चेकजाँच गरी मूल्याङ्कन, वर्गीकरण र परिमाण समेतको कैफियत हेरी जम्मा रु. ३३,९३,७१,२८९।- (तेत्तीस करोड त्रियानब्बे लाख एकहत्तर हजार दुई सय उनान्नब्बे) धरौटी माग गरिएको।

३. वार्षिक समीक्षा/ MDAC र Post MDAC को निर्णय कार्यान्वयनको प्रगति स्थिति:-

मन्त्रालयस्तरीय विकास समस्या समाधान समिति (MDAC) को मिति २०८१।०५।०९ मा वसेको बैठकको निर्णयानुसार यस विभागले देहायका कार्यहरु सम्पादन गरेको।

क) मिति २०८१/०५/०९ गते सम्पन्न प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय र अन्तर्गतका निकायहरुको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को वार्षिक प्रगति समीक्षा तथा मन्त्रालयस्तरीय विकास समस्या समाधान समितिको बैठकको निर्णयको बुँदा नं. ४ मा उल्लेख भए वमोजिम भन्सार स्वचालित प्रणाली, एकीकृत कर प्रणाली, केन्द्रीय बीजक अनुगमन प्रणाली, वेवमा आधारित केन्द्रीय सूचना प्रणाली लगायतका प्रणालीहरुबीच अन्तर आवद्धता कायम गर्ने सम्बन्धमा अध्ययन गरी प्रतिवेदन पेश गर्न प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्का कार्यालयका सूचना प्रविधि महाशाखा हेर्ने सहसचिवको संयोजकत्वमा समिति निर्माण भई अध्ययन अगाडि बढाएको। सोही बैठकको बुँदा नं. ६ को निर्णयानुसार यस विभागले कर तथा गैरकर राजस्व चुहावटका प्रमुख क्षेत्रहरु पहिचान गरी चुहावट नियन्त्रणमा नतिजा देखिने गरी अनुसन्धान तथा अभियोजन सम्बन्धी कार्यहरु अगाडि बढाएको।

ख) POST MDAC को निर्णयको बुँदा नं. (च) मा उल्लेख भए वमोजिम विभागमा विभिन्न निकाय र स्रोतबाट प्राप्त उजुरीहरुलाई स्क्रिनिङ्ग कमिटीमा पेश गरी छलफल पश्चात् अनुसन्धान अधिकृत तथा सहायक कर्मचारी तोकिएको अनुसन्धानको कार्य अगाडि बढाइएको। प्राप्त उजुरीलाई उजुरीको प्रकृति हेरी अनुसन्धान गर्ने, तामेलीमा राख्ने वा सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाउने गरी वर्गीकरण समेत गर्ने गरिएको।

ग) मिति २०८१।०८।०६ गते सम्पन्न प्रथम त्रैमासिक समीक्षा/MDAC बैठकका निर्णयको सि.नं. १ को निर्णयानुसार यस विभागमा उपलब्ध स्रोत र साधनको महत्तम प्रयोग गरी विभाग तथा मातहतका कार्यालयहरुवाट प्रवाह गरिने सेवालाई छिटो, छरितो र प्रभावकारी बनाउँदै लगिएको।

घ) VCTS, ASYCUDA र ITS चारे अन्तर आवद्धता कायम गरी अनुसन्धान तथा तहकिकातलाई वस्तुनिष्ठ बनाउँदै लगिएको।

ङ) आ.व. २०८१/८२ मा यस विभागले सम्पन्न गर्नुपर्ने कार्यहरुको वार्षिक कार्ययोजना(माइलस्टोन) तयार गरी सोही अनुरूप कार्य सम्पादनमा जोड दिइएको।

५



च) सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यू र श्रीमान् मुख्य सचिवज्यूवीच भएको कार्यसम्पादन सम्झौता बमोजिमका यस विभागसँग सम्बन्धित कार्य सम्पादन भएको ।

छ) विभागबाट सम्पादन भएका कार्यहरूको गोपनीयता कायम गरिएको, अनुसन्धान कार्यालयहरूबाट प्रतिवेदन लिने तथा तत्काल अनुसन्धान अधिकृत तोकिएको अनुसन्धान प्रक्रियालाई अगाडि चढाइएको ।

४. राष्ट्रिय विकास समस्या समाधान समिति (NDAC) को ५१, ५२ र ५३ औं बैठकका निर्णयहरूको कार्यान्वयन प्रगति स्थिति:-

उल्लेखित बैठकहरू मध्ये ५१ र ५२ औं बैठकका निर्णयहरूको यस विभाग र मातहत कार्यालयहरूसँग सम्बन्धित नदेखिएको । ५३ औं बैठकको सि.नं. १० को निर्णयानुसार राष्ट्रिय आयोजना बैकमा आयोजनाहरू प्रविष्टि गरिने ।

५. चालु आर्थिक वर्षको अर्धवार्षिक अवधिको माइलस्टोन कार्यान्वयनको अवस्था:-

राजस्व चुहावटतर्फ (मुद्दा दायर)			
सि.नं.	विवरण	माइलस्टोन अनुसारको लक्ष्य	प्रगति
१	उजुरी फछ्यौट प्रतिशत	७५	४७.७६
२	मुद्दा दायर संख्या		२०
३	विगो रकम रु.		४२२८७०७५०
४	सजाय मागदावी रकम रु.		४२२८७०७५०
५	प्रतिवादी संख्या		५५
राजस्व चुहावटतर्फ (दफा १३क बमोजिमको कारबाहीबाट)			
१	सूचना दर्ता संख्या		५२७
२	माग भएको धरौटी रकम रु.		३३९३७१२८९
विदेशी विनिमय अपचलनतर्फ			
१	उजुरी फछ्यौट प्रतिशत	७५	७.८२
२	मुद्दा दायर संख्या		३६
३	विगो रकम रु.		६७८७१५०२३
४	सजाय मागदावी रकम		२०३६१४५०६९
५	प्रतिवादी संख्या		५८
VCTS अपचलनमा जरिवाना गरिएकोतर्फ			
१	फर्म/कम्पनी संख्या	४५०	७३६
२	जरिवाना रकम रु.		२५६०८०००
गस्ती परिचालनतर्फ			
१	संख्या	१०००	१७१६
कन्साइन्मेन्टतर्फ			
१	VCTS कन्साइन्मेन्ट प्रयोगकर्ताको संख्या (लाखमा)	२.५९	२.७६
२	VCTS कन्साइन्मेन्टको संख्या (लाखमा)	५०	५२.४९

नोट:- राजस्व चुहावट सम्बन्धी मुद्दामा ६ महिना र थप ३ महिना सहित ९ महिनाको अनुसन्धानको हद म्याद रहने हुँदा धेरै उजुरीहरू अनुसन्धानकै क्रममा रहेको कारण प्रगति प्रतिशत आ.व. को शुरु अवधिमा न्यून देखिएको ।

६. (क) महालेखा परीक्षकको ६१ औं प्रतिवेदनले औल्याइएको बेरुजूको अवस्था:-

*[Handwritten signature]*

*[Handwritten signature]*



*[Handwritten signature]*

महालेखा परीक्षकको ६१ औं वार्षिक प्रतिवेदन अनुसार, आ. व. २०७९/०८० र सो भन्दा अघिल्ला वार्षिक वर्षहरूको यस विभाग र मातहतका राजस्व अनुसन्धान कार्यालयहरूको कुल वेरुजू र वेरुजू फछौटको विवरण देहायअनुसार रहेको छ।

रकम रु.

आ.व. २०७९/०८० सम्मको फछ्यौट गर्नुपर्ने कुल वेरुजू रकम	३,६७,८८,७९२.५१
आ.व. २०७९/०८० मा फछ्यौट भएको वेरुजू रकम	७६७४९५८.००
आ.व. २०७९/०८० मा संपरीक्षण लागि पेश भएको रकम	१,११,१६,६४३.४१
प्रगति प्रतिशत (संपरीक्षणका लागि पेश भएको समेत)	५१.०७%

६. (ख) महालेखापरीक्षकको ६१ औं प्रतिवेदनले उठाएका सवाल र कार्यान्वयनको स्थिति:

१. महालेखापरीक्षकको ६१ औं प्रतिवेदनको प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय अन्तर्गतको १७, १८ र १९ औं बुँदाले औल्याए बमोजिम यस विभागको अनुसन्धान तथा तहकिकात क्षमता सुदृढ गर्ने कार्य गरिएको ।
२. राजस्व चुहावटका सम्भावित क्षेत्रहरू पहिचान गरी सोको नियन्त्रण गर्न रणनीति तयार गर्ने कार्य अगाडि बढाइएको ।
३. विभागबाट दायर भएका मुद्दाहरूमा फैसलाको स्थितिबारे जानकारी लिने, थप छानविन तथा अनुसन्धानका लागि भन्सार विभाग तथा आन्तरिक राजस्व विभागमा लेखी पठाइएकोमा तत् तत् कार्यालयहरूबाट निर्णय गरी यस विभागलाई उपलब्ध गराउने र जानकारी प्राप्त नभएकाको हकमा उच्च सरकारी वकील कार्यालयबाट पुनरावेदन(सम्मनित सर्वोच्च अदालत)मा गरिएको विषयमा जानकारी लिने गरिएको ।

७. समस्या/चुनौतीहरू तथा समाधानका उपायहरू:-

क) विभागले सम्पादन गरेका कामहरू:

- चालु १६ औं योजनाको लक्ष्य तथा उद्देश्य बमोजिम विभागले आफ्नो रणनीति, कार्यनीति, कार्ययोजना तथा नतिजा खाका तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको ।
- OPMCM बाट माग भएबमोजिमका मासिक विवरण, १०० दिने, २०० दिने लगायतका प्रगति विवरणहरू नियमित रूपमा तयार गरी पठाइएको ।
- सम्पत्ति शुद्धीकरण सम्बन्धमा यस विभागले गरेका अनुसन्धानात्मक कार्यहरूका बारेमा नियमित रूपमा Reporting गरिएको ।
- राजस्व चुहावट, नियन्त्रण सम्बन्धी छलफल, अन्तरक्रियामा सहभागिता जनाइएको ।
- राजस्व चुहावट हुन सक्ने क्षेत्र पहिचान गरी नियमित/आकस्मिक गस्ती परिचालन, खानतलासी, मालवस्तु जफत, पक्राउ गरी अनुसन्धान कार्यलाई फराकिलो बनाइएको ।
- CMIS मा सबै सूचना तथा उजुरीहरू प्रविष्टि गरिएको ।
- जफत भएका मालवस्तु तथा ढुवानी/सवारीका साधनहरू लिलाम बिक्री गर्न उपमहानिर्देशकको संयोजकत्वमा कार्यदल बनाई लिलाम बिक्री कार्य भइरहेको ।





  
नेपाल सरकार  
प्रशासकीय तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय  
राजस्व अनुसन्धान विभाग  
हरिहरभवन  
२०५०



- कार्यालयहरूबाट सम्पादन हुने कार्यहरूलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन विभागका शाखाहरूमा काम बाँडफाँड गरी अनुसन्धान अधिकृत तोकने, लिलाम विक्रीको स्वीकृति प्रदान गर्ने तथा प्रारम्भिक र अन्तिम अनुसन्धान प्रतिवेदन अध्ययन तथा जाँच गरी स्वीकृति गर्ने व्यवस्था मिलाइएको ।
- विभागको आन्तरिक सूचना संयन्त्र तथा बाह्य उजुरीहरूलाई व्यवस्थित बनाइएको ।

ख) विभागले गरेका नवीन कार्यहरू:

- प्राप्त उजुरी/सूचनाहरूलाई Screening Committee मार्फत छलफल गरी थप अनुसन्धान गर्ने, लेखी पठाउने वा तामेलीमा राख्ने निर्णय गर्न सबै अनुसन्धान शाखाहरूलाई बाँडफाँट गरिएको ।
- विभागमा प्राप्त उजुरी, सूचनालाई CMIS प्रणालीमा राखी अनुसन्धानका प्रत्येक चरणहरू इन्ट्र गर्ने व्यवस्था गरिएको ।
- विभाग तथा कार्यालय परिसरमा लामो समय सम्म रहेका सवारी/दुवानी साधनहरू लिलाम गर्ने उपमहानिर्देशकको संयोजकत्वमा कार्यदल गठन गरी लिलाम विक्रीको प्रक्रिया अगाडि बढाई वस्तु/सवारी साधन लिलाम विक्री भएको ।
- भन्सार तथा कर राजस्व चुहावटमा संलग्न व्यक्ति/निकायको Forward तथा Back Ward Linkage पहिचान गर्दै चुहावटमा संलग्न सबैलाई अनुसन्धानमा ल्याइएको ।

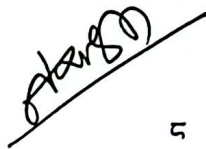
ग) राजस्व चुहावट नियन्त्रणका समस्या/ चुनौतीहरू:

- आर्थिक अपराधको अनुसन्धान गर्न सक्ने पर्याप्त दक्ष जनशक्तिको कमी हुनु, कर्मचारीहरू निरन्तर सरुवा हुँदा कार्यसम्पादनमा असर पर्नु,
- अनुसन्धान, अभियोजन तथा बहस पैरवीमा प्रभावकारी समन्वयको कमी हुनु,
- आर्थिक अपराध एवम् राजस्व चुहावट नियन्त्रण गर्न कार्यालय संख्या कम हुनु (सबै प्रदेशमा कार्यालय नुहुनु),
- भन्सारको आशिकुडा, आन्तरिक राजस्व विभागको ITS तथा यस विभागको VCTS प्रणालीबीच स्वचालित तवरले तथ्यांक आदान प्रदान हुने प्रणाली नहुनु,
- राजस्व चुहावटका नयाँ प्रवृत्तिहरूको अनुसन्धानका लागि दक्ष जनशक्ति र स्रोत, साधनको अभाव हुनु ।
- नेपालमा अनौपचारिक अर्थतन्त्रको आकार ठूलो भएकाले यसलाई औपचारिक क्षेत्रमा ल्याउन नसक्नु ।

घ) समाधानका उपायहरू

- प्रतिवेदन लेखन कार्य, अनुसन्धान तथा अभियोजनमा राजस्व अनुसन्धान विभाग तथा क्षेत्रीय कार्यालयहरूबीच समन्वय गरी अनुसन्धान कार्यविधि तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याई एकरूपता कायम गर्ने ।
- आर्थिक अपराधको अनुसन्धान क्षमता बढाउन कर्मचारी सरुवा, पदस्थापन र तालिम सञ्चालनमा विशेष सजगता अपनाउने ।
- आर्थिक अपराध बढी हुने क्षेत्रलाई समेटेरी कार्यालय स्थापना गर्ने (सबै प्रदेश वा मुख्य आर्थिक क्षेत्र) प्रभावकारी व्यवस्थापन सर्वेक्षण गरी कार्यालय स्थापना गर्नुपर्ने ।
- विभाग तथा कार्यालयको भौतिक पूर्वाधार तथा साधन स्रोतको थप व्यवस्थापन गर्ने ।
- २४ सै घण्टा उच्च जोखिम लिएर काम गर्नुपर्ने हुँदा विगतको जोखिम भत्ता (प्रोत्साहन भत्ता) प्रणाली लागु गर्नु पर्ने ।





६



